

Praksis for fremtiden

Praksisavtalen for helse- og sosialfagstudenter

KOMMUNESKTORENS
ORGANISASJON

The Norwegian Association of Local
and Regional Authorities

Praksis for fremtiden

Praksisavtalen for helse-og
sosialfagstudenter

© KS

Forsidebilde:

I Kristiansand gjør Trippel
P-modellen praksisperioden
tryggere og bedre for Miriam
Sveen Ekrem. (Fredrik
Naumann / Felix Media)

Ansvarlige redaktører:

Anne Gamme og
Kjell Aasheim

Utvikling og produksjon:

Marianne Alfsen og
Lena Storvand / Felix Media

Journalist:

Lena Storvand / Felix Media

Fotograf:

Fredrik Naumann / Felix Media

Grafisk formgivning:

Anna Maria Pirolt / Felix Media

Trykk: Aksell

Utgivelsesår: 2026

ISBN 978-82-93866-89-3

KS

KS er interesseorganisasjon,
arbeidsgiverorganisasjon og
utviklingspartner for alle
kommuner og fylkeskommuner.
Vi jobber for en selvstendig,
effektiv og nyskapende
kommunesektor. Dette heftet
er utgitt av KS helse og velferd.

Innhold

- 4 Kristiansand kommune: **Trippel P-modellen**
- 8 Time kommune: **Solid oppstart og studentovertakelse**
- 12 Trysil kommune: **Veileder for medisinsk praksis i sykehjem**
- 16 Grimstad kommune: **Velkommen til praksis!**
- 18 Karmøy, Haugesund, Stord, Bømlo og Sunnfjord kommune:
**Tverrsektorielt samarbeidsprosjekt for nytt praksisstudium
i 2. studieår**
- 20 Hadsel, Bodø, Vefsn, Verdal og Namsos kommune:
NySaP – Nye samhandlingsmodeller for praksis
- 22 Tromsø, Narvik, Hammerfest, Kåfjord, Sør-Varanger og
Senja kommune: **Arktisk Samprax**

Rekruttering gjennom praksis

Praksistiden er for mange sykepleierstudenter det første møtet med den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Her dannes inntrykk av fagmiljø, ansvar og arbeidsplass. Et godt første møte gir trygghet og motivasjon – og kan være avgjørende for om studenten ønsker å jobbe i kommunen etter endt utdanning.

Kommunene arbeider derfor målrettet for å styrke kvaliteten i praksis. Det handler ikke nødvendigvis om store endringer, men om gjennomtenkte løsninger, gode arbeidsformer og tydelige rammer for veiledning og oppfølging. Mye utvikles i samarbeid med utdanningsinstitusjonene, som en naturlig del av arbeidet med å sikre gode praksisperioder.

I dette heftet presenterer vi eksempler på ulike grep i kommunene. Både små og større initiativ kan gi studentene en god praksistid – og samtidig bidra til framtidig rekruttering.

FØRSTE TOSPANN:

– Cathrine hadde masse pleieerfaring. Jeg kunne spørre henne om alt, sier Malin Åkre (t.v.) om Cathrine Tjøn Seljås. – Og så kunne vi knote og finne ut av ting sammen, samtidig som vi visste at vi hadde veilederen trygt og tett på. Duoene var første kull med sykepleierstudenter som gikk i tospann. Begge jobber på hvert sitt omsorgssenter og er blitt veiledere for førsteårsstudenter. Begge tar nå master i ledelse.

Trygghet i tospann

Utfordringen var todelt: For få studentveiledere og svak rekruttering til omsorgssentrene. Modellen Kristiansand kommune utviklet har løst begge deler.

Studenter i tospann. Tett oppfølging av veiledere. Og en trygg, åpen arena for faglig prat. Det var svaret på spørsmålet: Hvordan gjøre sykepleierstudentenes første år så bra som mulig? Denne tredelte løsningen, Trippel P, som den heter, har gitt resultater. – Det koster ikke penger, men kommunen må om-disponere ressursene og prioritere studenter i praksis-perioden. Det sier Ellen Dahl Gundersen, dosent ved Universitetet i Agder (UiA) og prosjektleder for Trippel P.

– Vi hadde utfordringer med rekruttering. Men det har snudd. Studenter i praksis ønsker arbeidsavtale når de har hatt praksis. En god praksisopplevelse gir trygghet, læring og trivsel. Dette sørger for god rekruttering, sier Ingunn Grøtteland, fagkoordinator i Kristiansand kommune.

HVA: Trippel P-modellen, vokste frem som en del av Jobbvinner Agder (2017–2020)

HVOR: Kristiansand kommune

HVORDAN:

- **Praksis i par:** Studenter går sammen to og to i praksis, for trygghet og læring gjennom samarbeid.
- **Profesjonsrettet fordypning:** Studentene får mulighet til å fordype seg i temaer og problemstillinger.
- **Pedagogisk møteplass:** Trygg, åpen arena der veiledere og fagpersoner kan dele erfaringer.

EFFEKT:

- Bedre kvalitet i praksisopplæringen
- Økt kapasitet til å ta imot studenter
- Styrket rekruttering av sykepleiere til kommunale tjenester

TOTALEN SOM TELLER:

– Flere elementer må til for å lykkes med å skape positiv endring, mener prosjektleder Ellen Dahl Gundersen og Tonje Hellum ved UiA: Tospann, trygge veiledere og en arena for samtaler og faglig fordypning. Det har blant andre sykepleier og veileder Cathrine Tjøn Seljås selv erfart.

«Når du går første året på sykepleien er du så usikker. Å gå i tospann med en medstudent, få den tryggheten, var veldig viktig.»

Miriam Sveen Ekrem, sykepleier

STEIN PÅ STEIN: – Modellen er bygget ut ifra et behov, nedenifra og opp og justert underveis. Det er det som gjør den bærekraftig. Du kan ikke trække noe nedover folk, mener dosent og prosjektleder Ellen Dahl Gundersen ved UiA. Malin Åkre (t.h.) var i det første studentkullet med Trippel P. Som ferdig utdannet ble hun selv veileder. Her sammen med Miriam Sveen Ekrem (t.v). Erblina Sylva (i midten) går siste året på sykepleien.

HAR SPREDD SEG: – Prosjektet begynte i 2020, og er gradvis utvidet. I 2022 ble det bestemt at denne praksismodellen skulle brukes på alle omsorgssentrene i Kristiansand kommune. En av de som har kjent verdien av modellen er sykepleierstudent Erblina Sylva.

SMART INVESTERING: – Investerer man i studentene som tospann, blir de tidligere mer selvstendig. I det ligger det også en verdifull avlastning, sier Malin Åkre, sykepleier og veileder. Som student hadde hun også stor nytte av den ukentlige tiden som er satt av til profesjonsrettet fordypning på praksisplassen.

– Det var godt å kunne snakke om hva jeg opplevde og følte, og kjenne at jeg ikke var alene om å ha det sånn.

«Modellen er bygget ut ifra et behov, nedenfra og opp, og justert underveis. Det er det som gjør den bærekraftig.»

Ellen Dahl Gundersen, dosent og prosjektleder, Universitetet i Agder (UiA)

KLART MÅL: – Gode praksiserfaringer i studentenes første møte med kommunehelse-tjenesten er målet, sier Ellen Dahl Gundersen (t.h.) og Tonje Hellum Foyn. Dahl Gundersen er dosent på UiA og leder for prosjektet der Trippel P-modellen ble utviklet i samarbeid med Kristiansand kommune. Hellum Foyn er universitetslektor ved Institutt for helse- og sykepleieviten-skap samme sted.

– Vi ville prøve ut at førsteårs sykepleierstudenter gikk i tospann, for forskning viste at dette gjør studentene trygge og mer selvstendige.

GOD START: – Når du går første året på sykepleien er du så usikker. Å ha tryggheten ved å gå i tospann med en medstudent uten å bli vurdert hele tiden, var viktig. Det samme var den faglige fordypningen, det å snakke om ting som kan være vanskelig. Med en gang du er trygg tør du utfordre deg selv. Jeg trivdes veldig godt på omsorgssenteret jeg var i praksis, og da jeg fikk tilbud om fast jobb var det lett å si ja, sier Miriam Sveen Ekrem.

NYTT SYN: – Jeg skulle i hvert fall ikke jobbe på sykehjem, forteller nyutdannet sykepleier Miriam Sveen Ekrem om hva hun så for seg. Det samme tenkte sykepleier Cathrine Tjønn Seljøs (t.h.), men også hun ombestemte seg i løpet av praksisperioden. Nå er hun selv veileder ved et omsorgssenter.

NØKKELROLLE: – Å skulle ha to studenter var nytt for mange veiledere. Det er viktig også å trygge veilederne. De skal aldri føle at de må løse ting alene, forteller Ingunn Grøtteland. Hun er fagkoordinator i Kristiansand kommune, og bindeledd mellom studenter, veiledere og UiA. Hver uke møter hun studentene.
– Det er vår gulltid, fag- og fordypningstiden, uten noen form for evaluering. Alle lærer så mye av hverandre.

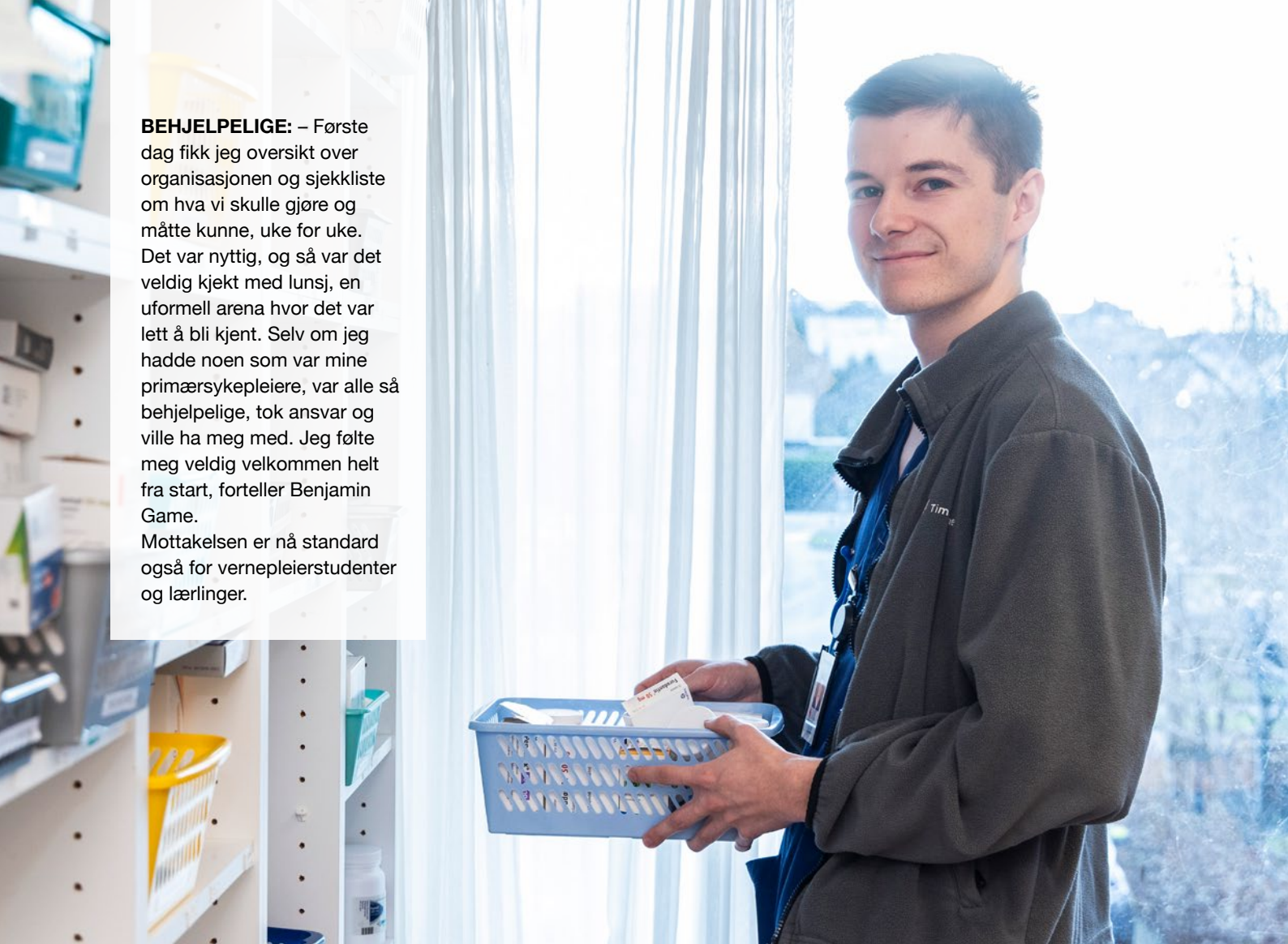
«Det er viktig også å trygge veilederne. De skal aldri føle at de må løse ting alene.»

*Ingunn Grøtteland, fagkoordinator,
Kristiansand kommune*

HVORDAN LYKKES?

- Forankring i ledelsen
- En nøkkelperson på hvert praksissted, som kan være koordinerende praksisveileder i minst 20 prosent stilling under studentenes praksisperiode

BEHJELPELIGE: – Første dag fikk jeg oversikt over organisasjonen og sjekkliste om hva vi skulle gjøre og måtte kunne, uke for uke. Det var nyttig, og så var det veldig kjekt med lunsj, en uformell arena hvor det var lett å bli kjent. Selv om jeg hadde noen som var mine primærsykepleiere, var alle så behjelpelige, tok ansvar og ville ha meg med. Jeg følte meg veldig velkommen helt fra start, forteller Benjamin Game. Mottakelsen er nå standard også for vernepleierstudenter og lærlinger.

Viktig velkomst

En varm, matnyttig begynnelse og en virkelighetsnær slutt. Slik har Time kommune lyktes med praksis og rekruttering.

Hva bidrar til en vellykket praksisstart, og hva gir studentene trygghet i overgangen til arbeidslivet? Det var spørsmålene prosjektgruppa stilte seg i 2022, i forbindelse med Jobbvinner-prosjektet.

– Vi konkurrerer med sykehuset om sykepleierne. Gode praksisplasser er en god rekrutteringsarena, sier Gry Kirsti Sirevåg. De har tatt flere grep i fag-systemene.

– Velkomsten er så viktig! Det er ingen god følelse å føle at man omtrent ikke er ventet, og du ikke får logget deg inn.

Og som avslutning? Sykepleierstudentene overtok avdelingene i to døgn, med fullt ansvar for drift.

– Praksisperioden her var veldig bra, derfor hadde jeg lyst til å fortsette, forteller Benjamin Game, som gikk rett fra studietil fast jobb som sykepleier ved hjemmetjenesten.

– Det var veldig kjekt. Jeg kjente avdelingen og kunne gå rett i vanlig drift.

i HVA: Solid oppstart og studentovertakelse

HVOR: Time kommune

HVORDAN:

- **Oppstart:** Informativ velkomstmail. Felles velkomst- og informasjonsdag for praksisstudentene med gratis lunsj. Operative brukertilganger fra start. Velkomsthilsen på tavlen. Bruk av fornavn.
- **Informasjon til avdelingene:** Hvem som kommer når. Fokus på felles ansvar for god praksistid.
- **Studentovertakelse:** To døgn. Faglige vurderinger tatt for hvilke pasienter som ikke skulle være en del av studentovertakelsen. Fagdager for sykepleierne, avdelingsovertakelse for studentene. Erfarne helsefagarbeidere på jobb. En sykepleier på vakt, men i bakgrunnen.

EFFEKT: Trygge studenter som får bred erfaring på faglig oppdaterte avdelinger

SATT I SYSTEM: – Før var det litt tilfeldig og ikke noe vi hadde veldig fokus på. Da kunne praksisstudentene komme, og så var det nesten litt sånn: «Åja, hei, hvem er du?». Måten du blir møtt på har så mye å si. Det er små detaljer, og koster ingenting, men det er enormt viktig å få folk til å føle seg velkomne, sier fagutvikler Gry Kirsti Sirevåg, – Studentovertagelsen kjentes veldig trygg. Du kan jo mye når du er student på tredje året, sier Benjamin Game.

«Vi konkurrerer med sykehuset om sykepleierne. Men gode praksisplasser er en god rekrutteringsarena.»

Gry Kirsti Sirevåg, fagutvikler i Time kommune

GOD EFFEKT: – Vi har ikke målinger, men opplever veldig gode tilbakemeldinger og god rekruttering. En sykepleier som var med på studentovertagelsen og driftet to avdelinger i to døgn, er fast ansatt i dag, sier Gry Kirsti Sirevåg. Hun er fagutvikler for hjemmetjenesten og rehabilitering i Time kommune. Hun var også leder av prosjektgruppen som klevet ut hvordan praksisperioden kunne bli best mulig. Sirevåg fremhever betydningen av bred involvering. – Gruppen besto av blant annet av virksomhetsleder, avdelingsledere, sykepleiere og student i praksis.

FOKUS OG FORANKRING:

– Vi har mye fokus på praksisstudentene i personalgruppene. Vi snakker om holdninger, alt fra hvordan de blir møtt, til viktigheten av å kalle studenten ved navn. Det er ikke så mye som skal til, det handler om å være bevisst, løfte det opp og holde fokuset ved like, sier Jeanette Øyen, avdelingsleder i hjemmetjenesten.

– En viktig nøkkel for å lykkes, er at dette er lederforankret, og at ledelsen også ser viktigheten av dette.

Ærlige tilbakemeldinger er også viktig.

– Vi ønsker evalueringsskjema utfyllt etter endt praksis.

Studenten kan ta det med både leder, veileder eller fagutvikler.

«En viktig nøkkel
for å lykkes, er at dette
er lederforankret.»

*Jeanette Øyen, avdelingsleder i
hjemmetjenesten*

FERSK VEILEDER: Allerede ett år etter at han ble fast ansatt i Time kommune, ble Benjamin Game selv veileder. Alle sykepleiere som har studenter får tilbud om veiledningskurs ved Universitetet i Stavanger.

– Veilederens rolle er helt sentral for en god praksis, sier Gry Kirsti Sirevåg.
– Det kan hende vi skal jobbe ytterligere med å støtte opp om veilederen, sier hun.

Time har også fokus på stillingsstørrelsen.
– De nyutdannede vil ha 100 prosent, ikke 60 eller 80.

«Praksisperioden her var veldig bra, derfor hadde jeg lyst til å fortsette.»

Benjamin Game, sykepleier i hjemmetjenesten

SUPER START: – Den første dagen var unik. Vi fikk logget oss på, og kom inn i dokumentasjonsrutiner, og snakket om forventninger. Avdelingslederen og veilederen min viste oss rundt. Det var kjekt å bli kjent før man kastet seg ut i jobben. På dag to visste jeg hvor alt var. Jeg blir tryggere og tryggere, sier Eline Vartdal Ree, andreårs sykepleierstudent og i praksis på Kvernaland omsorgssenter.
– Jeg vil ikke at yrket skal være skummelt når jeg skal stå på egne ben. Det er bedre at det er før, når jeg har masse støtte i ryggen. Da er det bare spennende.

HVORDAN LYKKES?

- Forankring i ledelsen
- Solid oppstart
- Felles ansvar
- God kultur for veiledning av studenter i avdelingene
- Gode rutiner for evaluering og tilbakemeldinger fra studentene

BRED ERFARING: – Det er viktig å fjerne forestillingen om at sykehjem er en dårlig læringsarena for medisinsk praksis. Det er motsatt. Sykehus er spesialisthelsetjeneste, hvor man ofte blir behandlet for én ting. På sykehjem handler det i større grad om hele pasienten og mer tverrfaglig samarbeid. Og på et sykehus er det så mange studenter at de risikerer å stå i kø for å lære. Her er det mange ulike sengeposter som gir mange nyttige læresituasjoner for færre studenter, påpeker Irene Nygård Pedersen.

Tydelige rammer for praksisen

Trysil kommune har laget en skriftlig praksisveileder. Den styrker både tryggheten og det faglige fokuset.

En ting er å «flyte på rutinen» når det kommer til praksis. Noe annet er å omsette rutinene til skrift. Sykepleierne Stian Westgård og Linda Carolin Myrvold har skrevet *Praksis i medisinsk sykepleie i sykehjem – Veileder for bruk i studentpraksis* i samarbeid med Universitetet i Innlandet og Jobbvinner. Den var klar i 2022, og er blitt den nasjonale veilederen. – Praksisperioden er en viktig arena for fremtidig rekruttering. Derfor må den være så god som mulig.

Veilederen tydeliggjør hva praksis innebærer, og stiller krav til både oss og studentene. Vi må holde oss oppdatert. Det gir trygge studenter og høyt faglig nivå i avdelingen, som igjen har mye å si for sykefraværet. Vi har en høy faglighet og lavt sykefravær i avdelingen og det er definitivt en ønsket bonus av god praksis, sier Irene Nygård Pedersen, avdelingsleder, 2. avdeling Trysil bo- og aktivitetssenter, hvor både Myrvold og Westgård jobber.

HVA: Veileder for medisinsk praksis i sykehjem, utviklet i samarbeid med Universitetet i Innlandet og Jobbvinner.

HVOR: Trysil

HVORDAN:

- Respekt for studenten som lærende og framtidig kollega
- Klare mål og strukturert oppfølging
- Refleksjonssamtaler og loggføring av progresjon
- Regelmessig og konstruktiv tilbakemelding
- Faglig presisjon og etisk bevissthet i eldreomsorgen
- Verktøy og metoder som styrker veilederrollen og praksiskvaliteten

EFFEKT: Bedre veiledning, tryggere studenter og høyere kvalitet i pasientnær praksis

TRYGGHET: – Betydningen av å være inkludert i teamet fra start, kjenne seg trygg, og ha ordentlig tid til å lære. Det var det viktigste å formidle, sier sykepleierne Stian Westgård og Linda Carolin Myrvold.

– Det er viktig at man blir ordentlig kjent, og at det ikke bare handler om fag. Hvor bor du? Hva driver du med ellers? Fungerer denne turnusen for deg? Først når man er komfortabel klarer man å senke skuldrene og lære. Trygghet gir læringsutbytte, sier de.

Begge var forholdsvis nyutdannede da de skrev veilederen. Det tror de var en fordel.

– Vi husket veldig godt vår egen praksisperiode.

«Først når man er komfortabel klarer man å senke skuldrene og lære.»

Stian Westgård og Linda Carolin Myrvold, forfattere av praksisveilederen

KARTLEGGE: – For å gjøre praksisen best mulig, må man bruke tid på å bli kjent med studenten og kartlegge hva vedkommende kan og trenger å lære. Selv om studenten har en fast veileder, er det viktig at hele avdelingen kjenner ansvar for å lære bort, påpeker Linda Carolin Myrvold, Stian Westgård og Irene Nygård Pedersen.

TYDELIG AVKLARING: – Som praksisstudent kan du bli utnyttet hvis det ikke er tydelige rammer for praksisen. Det har jeg selv opplevd. Er det travelt og du er flink og frampå, får du fort mange arbeidsoppgaver og pasienter. Det er mye læring i det, men det gir deg ikke den praksisen du skal ha. Det er viktig å ha en felles forståelse for praksistiden. Der er veilederen til hjelp for studenter, veiledere og hele praksisarenaen, mener Stian Westgård.

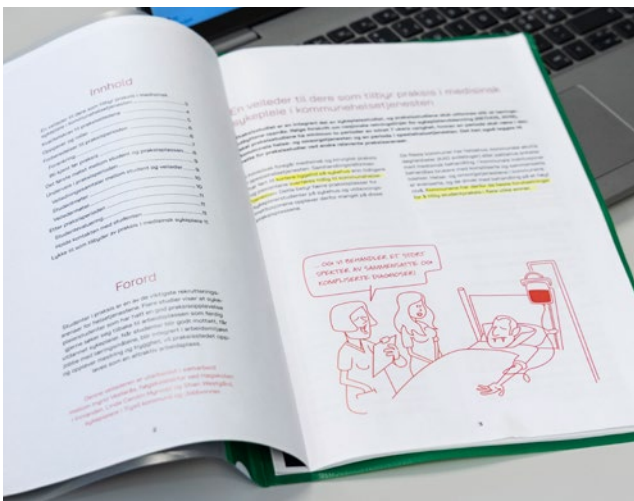
GODT FORBEREDT: Sykepleierstudent Lina Otten fikk praksisveilederen tilsendt før hun skulle ha praksis. Den forteller om oppgaver, roller og forventninger til både studenten og praksisarenaen.

– Alle visste at jeg kom, og hele staben var opptatt av min praksis. Om jeg ikke gikk med veilederen min en dag, gikk det helt fint. Jeg kunne følge med hvem som helst og lære av dem, sier Otten, som var i praksis ved Trysil bo- og aktivitetssenter høsten 2025.

– Praksisen ble mye bedre enn jeg forventet. Jeg var med på veldig mye forskjellig og lærte enormt mye.

«Praksisen ble mye bedre enn jeg forventet.»

Lina Otten, sykepleierstudent

FRA START TIL MÅL: Veilederen er kortfattet og konkret. Den forteller blant annet om forberedelser, det første møtet, oppfølging, veiledningssamtaler og evaluering.

– Alle fikk beskjed god tid i forveien at Lina skulle komme, og da hun var her i praksis, hadde også vi som ikke var hennes veiledere fokus på Lina og hennes læringsmål, forteller sykepleier Stian Westgård.

– Studentene skal ikke bare sluses inn som et ekstra par med hender der det trengs. De har tydelige utviklingsmål som de må få anledning til å jobbe med, og de skal gå utenpå, de skal lære. Da er det viktig at alle ansatte forstår dette. Der er veilederen til hjelp. Den er med på å skape et felles perspektiv, forklarer Irene Nygård Pedersen.

– Før kunne veiledning være mer personavhengig og basert på muntlig overlevering.

HELOMVENDING:

– Vi har dokumentert og strukturert, sånn at man har en tydelig plan for praksisperioden, forklarer sykepleier Linda Carolin Myrvold.

Det har gitt resultater.

– En student som kom hit i praksis, var nærmest på vei ut av studiet fordi han ikke hadde hatt det bra på forrige praksisplass. Her trivdes han så godt at han ombestemte seg, forteller Irene Nygård Pedersen.

– Å bli godt kjent med veilederen, og bruke den flittig tror jeg er en bra oppskrift på å lykkes.

«Å tydeliggjøre hva praksis innebærer, skaper større felles ansvar.»

Irene Nygård Pedersen, avdelingsleder

SKJERPER ALLE:

– På den ene siden er det krevende å ha studenter i praksis, på den andre gir det så mye. Man må holde seg oppdatert og være på alerten, og denne fagligheten er så viktig for alle. Det er gøy å gå på jobb når du får yte sykepleie og virkelig bruke faget ditt, sier Irene Nygård Pedersen.

HVORDAN LYKKE?

- Bli kjent
- Ta felles ansvar for studenten
- Skap trygghet

SAMLET ALT:

I Grimstad
kommune tok de
grep og samlet alt
materialet på ett
sted. (Foto:
AdobeStock)

– Når vi standardiserer informasjonen, blir det enklere både for oss og for studentene. Det gjør praksisstarten tryggere for alle parter.

Sølvi Jacobsen Bryn, Fagkoordinator, Grimstad kommune

HVA: Nettsiden: Velkommen til praksis!

HVOR: Grimstad kommune

HVORDAN:

- **Strukturert informasjon:** Oversikt over alle helse- og omsorgstjenestene, med kontaktinformasjon og beskrivelser av praksisstedene.
- **Forberedelseskrav før praksis:** Studentene må lese og fylle ut egenerklæringer og sende inn personopplysninger for tilgang til elektronisk pasientjournal.
- **Opplæringspakke:** Fagstoff, filmer og e-læringskurs som skal gjennomgås før eller i starten av praksisperioden.
- Sjekklistor og forventningsavklaringer.

EFFEKT:

- Bedre forberedte studenter
- Mer effektiv bruk av veiledernes tid
- Økt kvalitet og likhet i praksisopplæringen
- Bedre samhandling mellom kommune og utdanningsinstitusjoner

Alt på ett sted

**Hvordan gi alle praksis-involverte samlet informasjon, undret Grimstad kommune.
Svar: Nettsiden «Velkommen til praksis!»**

Før kunne studenter i praksis møte ulike rutiner, ulike forventninger og ulik informasjon. Derfor tok Grimstad kommune grep og lagde en nettside som siden 2018 har vært et samlet utgangspunkt, både for studenter og praksiskoordinatorer.

– Siden gir studentene et klart bilde av kommunen som praksissted, hva som forventes av dem, og hva de kan forvente tilbake. Det gjør at flere møter opp bedre forberedt, med riktige tilganger og en tydelig forståelse av rollen sin.

Det sier Sølvi Jacobsen Bryn i Grimstad kommune. Hun er fagkoordinator ved utviklingsavdelingen og USHT Agder (Øst), og veileder i forbedringsarbeid

For kommunen har gevinsten vært stor. All informasjon ligger nå samlet, og praksiskoordinatorene slipper å starte fra scratch hver gang. Det merkes særlig når nye koordinatorene trer inn i rollen.

– Vi blir mer effektive – og studentene langt tryggere når de kommer til oss, sier hun.

Praksissiden oppdateres årlig og har inspirert andre kommuner til å lage egne versjoner.

HVORDAN LYKKES?

- Sørg for at nettsiden speiler lokale behov
- Årlig revisjon av siden så den er oppdatert og i tråd med gjeldende retningslinjer

MANGE MED: Fem kommuner er med i prosjektet, blant annet Stord, som dette bildet er fra. (Foto: evolelov / Wikimedia Commons)

Praksis på tvers

Inn- og utskriving er et av helsetjenestens mest sårbare ledd. Høgskulen på Vestlandet tester en ny modell der studentene følger pasientforløp på tvers av sektorene.

Høgskulen på Vestlandet (HVL) er inne i sitt andre pilotår med en ny praksismodell for sykepleierstudenter i andre studieår. Modellen er utviklet som et tverrsektorielt samarbeidsprosjekt mellom høgskulen, Helse Fonna, Helse Førde og kommunene Karmøy, Haugesund, Stord, Bømlo og Sunnfjord. Prosjektet springer ut fra høyskolens arbeid med å modernisere sykepleierutdanningen og styrke samhandlingen mellom nivåene i helsetjenesten.

Da helse- og omsorgsminister Jan Christian Vestre holdt Helsetalen 2026 sa han: «Folk skal ikke merke om det er kommunen eller spesialisthelsetjenesten som yter helsehjelp. Forløp, frister og kvalitet skal følge pasientene – ikke systemet eller organisasjons-

kartet». Det er en viktig ambisjon for helsetjenestene og noe vi må forberede studentene på, poengterer Kristina Johannessen Tolås. Hun er leder ved Institutt for helse- og omsorgsvitenskap ved HVL, og leder for piloten.

Kjernen i modellen er at studentene får to uker med samhandlingsfokus: én uke i kommunehelse tjenesten og én uke på sykehuset. Her lærer de om inn- og utskriving, pasientsikkerhet og koordinering. – Det er organiseringen som har vært krevende. Det er krevende logistikkmessig – både for kommunene å ta imot og for studentene å komme seg rundt, sier Johannessen Tolås.

HVA: Tverrsektorielt samarbeidsprosjekt for nytt praksisstudium i 2. studieår

HVOR: Karmøy, Haugesund, Stord, Bømlo og Sunnfjord

HVORDAN:

- Praksismodell: 16 uker i spesialisthelsetjeneste
- 2 uker med samhandlingsfokus, 1 uke i kommunehelsetjeneste og 1 uke i spesialisthelsetjenesten
- Fokus på inn- og utskriving, pasientsikkerhet og samhandling
- Arbeidsformer: Praksisnær deltakelse, simuleringsøvelser, samarbeid med kommunale helsetjenester

EFFEKT:

- Mulighet for direkte erfaring med både pasientens opplevelser og forvaltningsprosessen ved overføring fra spesialist- til kommunehelsetjeneste.
- Høgskulen på Vestlandet (HVL) forsker nå parallelt for å kunne vurdere effektene.

Et sammenhengende perspektiv på pasientforløpet vil kunne bidra til en helhetlig forståelse for prosessen, og utvikle verktøyene som er nødvendig for å redusere fragmentering og bidra til kontinuitet for pasienten og nærmeste pårørende.

Kristina Johannessen Tolås, Høgskulen på Vestlandet

Geografiske avstander og store studentkull har også gjort det utfordrende å følge pasientforløp i praksis. Derfor har prosjektet også brukt simuleringsøvelser og samarbeid med ansatte i kommunale helsetjenester. Til tross for utfordringene sier instituttleder Kristina Johannessen Tolås at studentene får en innsikt de ellers ikke ville fått.

– Det er bra for studentene å få innsikten – men hvordan få den, det er kanskje diskusjonen.

Johannessen Tolås tror prosjektet kan styrke rekruttering til kommunene.

– Et sammenhengende perspektiv på pasientforløpet vil kunne bidra til en helhetlig forståelse for prosessen, og utvikle verktøyene som er nødvendig for å redusere fragmentering og bidra til kontinuitet for pasienten og nærmeste pårørende. Vi håper praksiserfaringen kan bidra til økt pasientsikkerhet og bedre pasienttilfredshet.

HVORDAN LYKKES?

- Etabler et tett og godt tverrsektorielt samarbeid mellom høyskole, kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.
- Organiser samarbeidet som et trepartssamarbeid mellom høyskole, spesialisthelsetjeneste og kommunehelsetjeneste.
- Sørg for en samarbeidsstruktur som gir utdanningen retning i tråd med arbeidslivets utvikling.
- Bruk samarbeidet som en plattform for å integrere akademi og klinikk på en meningsfull måte.

SAMMENSATT:

Modellen består av flere grep, og benyttes av flere kommuner, blant annet Namsos, hvor dette bildet er fra. (Foto: Adobe Stock)

Bærekraftig praksis

Sykepleiemangel, flere oppgaver og for få veiledere gjorde det krevende å ta imot studenter. Gjennom satsingen Sykepleier i Nord tok universitetet og kommunene grep for å utvikle mer bærekraftige praksisløsninger.

Sykepleier i Nord er en regional satsing som skal styrke utdanning, rekruttering og kompetanse i kommunehelsetjenesten i Nordland og Trøndelag. En del av satsingen er *NySaP – Nye samhandlingsmodeller for praksisstudier*. Den ledes av Hilde Holm Solvoll, studieleder for praksis ved Fakultet for sykepleie og helsevitenskap ved Nord universitet. – Kommunene fikk stadig flere og mer komplekse oppgaver, samtidig som sykepleiemangelen økte. Da studenttallet også gikk opp nasjonalt, ble det vanskelig for mange kommuner å tilby nok praksisplasser. Vi måtte tenke nytt, forklarer Holm Solvoll.

– Vi ønsket modeller som kunne tilpasses lokale forhold, men som samtidig styrket kvaliteten og gjorde praksis mer bærekraftig.

I Namsos kommune var behovet for endring tydelig. Som kommunalsjef Gørhill Skogseth Andreassen sier: – De største utfordringene var å sikre nok praksisplasser, håndtere sårbarheten i veilederressursene og samtidig gi studentene et realistisk bilde av hvilke tjenester kommunen faktisk tilbyr.

I samarbeid med Nord universitet utviklet Namsos modellen *Kommunen som helhetlig praksisarena*. Senere ble denne modellen videreutviklet i *NySaP*, som altså flere kommuner er en del av.

– Modellen ble startet for å gjøre kommunen mer attraktiv som framtidig arbeidsplass, gi studentene praksis som henger godt sammen og oppleves nær det de møter i jobben. Et viktig grep var å prøve ut at studentene har all kommunal praksis i samme

HVA: NySaP – Nye samhandlingsmodeller for praksis

HVOR: Hadsel, Bodø, Vefsn, Verdal og Namsos kommune

HVORDAN:

- **Tospann-modell:** To studenter går sammen i praksis, som i Trippel P, men tilpasset nordnorske forhold.
- **Kommunen som helhetlig praksisarena:** Studentene får bred erfaring på tvers av tjenester.
- **Digital praksisforberedelse:** Studentene får nettbasert opplæring før praksis.
- **Nettbasert veilederutdanning:** Kommunale veiledere får kompetanseheving digitalt.
- **Aktivitetskort:** Styrt læringsaktivitet, setter fokus på tema, eller oppgave.
- **Lokaltilpassede grep**

EFFEKT:

- Økt studentkapasitet innad i kommunen
- Tospann-modell gir god erfaring i kollegalæring og styrker studentens veiledningskompetanse
- Bedre kvalitet – studentene og veilederne opplever trygghet og struktur
- Rekruttering – kommunene får vist fram bredden i sine tjenester og knyttet studentene tettere til lokalsamfunnet

«Et viktig grep var å prøve ut at studentene har praksis i samme kommune gjennom hele studiet.»

Gørhill Skogseth Andreassen, Namsos kommune

kommune og følger pasientforløp på tvers av enheter. I tillegg utviklet vi en ny veiledermodell, styrket veilederkompetansen og etablerte et tettere samarbeid med utdanningsinstitusjonen, sier kommunalsjefen.

– Prosjektet viser at målrettet arbeid med praksisstudier kan styrke både kvaliteten, kapasiteten og omdømmet til kommunehelsetjenesten, sier Skogseth Andreassen.

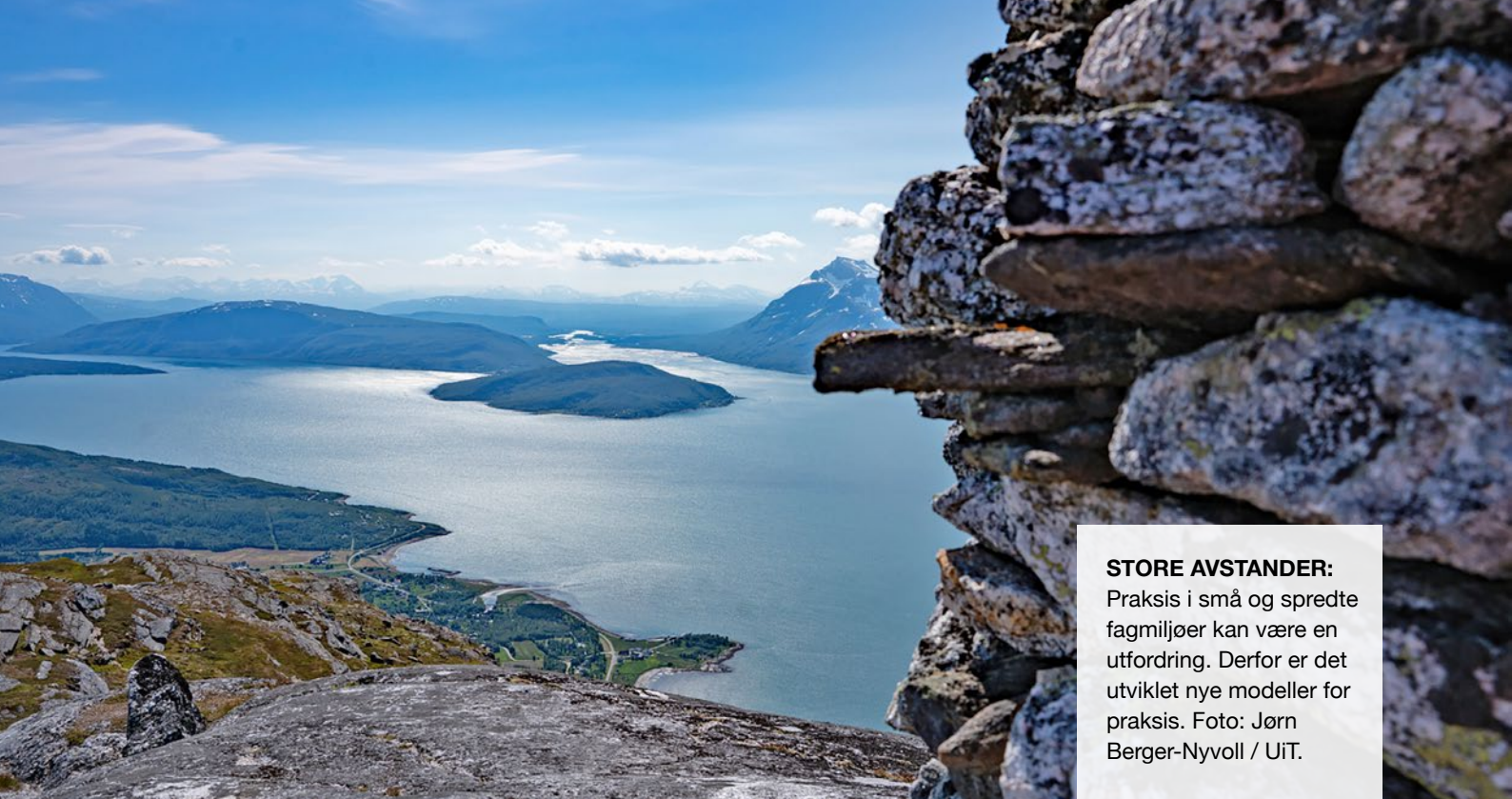
– Rekrutteringseffekten kommer gjerne indirekte og over tid, men slikt arbeid legger et viktig grunnlag.

NySaP utviklet også andre modeller, som tospannmodellen og et digitalt praksisforberedende konsept, som samlet har økt kapasitet og kvalitet i praksisstudiene.

HVORDAN LYKKES?

- **God forankring:** Tjenestene må eie praksisstudiene og ha reell innflytelse på hvordan de planlegges og gjennomføres.
- **Strukturert og bærekraftig veiledning:** En tydelig veiledermodell med klare roller og ansvar – uten å være for ressurskrevende – er helt nødvendig.
- **Tett samarbeid mellom praksis og utdanningsinstitusjon:** Regelmessige møter, felles refleksjon og utvikling av verktøy styrker kvaliteten på praksis.
- **Vise bredden og kompetansen:** Studentene må få innblikk i faglig utviklingsarbeid, kompleksitet og mulige karriereveier i kommunen – ikke bare daglig drift.

STORE AVSTANDER:

Praksis i små og spredte fagmiljøer kan være en utfordring. Derfor er det utviklet nye modeller for praksis. Foto: Jørn Berger-Nyvoll / UiT.

Skreddersøm i Nord

Utfordringen var mangel på sykepleiere og veiledningskompetanse, samt store avstander. Det krevde nye modeller for å gjøre praksis mulig også i små og spredte fagmiljøer.

Mange kommuner hadde ikke sykepleiere i tjenestene der studentene skulle være. Det skapte et grunnleggende problem for praksisstudier.

– Når det ikke finnes sykepleiere i tjenesten, finnes det heller ikke veiledningskompetanse. Da må vi finne andre måter å organisere praksis på, sier Bente Nordbye. Hun er dosent ved desentralisert sykepleierutdanning i Troms Sykepleie Bsc i Tromsø og leder for aksjonsforskningsprosjektet Arktisk Samprax.

Prosjektet fikk 10 millioner kroner av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, og fra 2020 til 2025 er det prøvd ut ulike løsninger for å gjøre veiledning tilgjengelig uavhengig av geografi.

Digital oppfølging har vært et sentralt grep.

– Digital veiledning gjorde at vi kunne følge opp studentene uten at veileder måtte reise langt. Det var helt nødvendig i flere kommuner, sier Norbye. Teamveiledning har også vært brukt for å støtte små fagmiljøer.

– Når flere ansatte deler veiledningsansvaret, blir det mindre sårbart. Det har vært viktig i tjenester med få sykepleiere, sier prosjektlederen.

Studentene har fått følge pasientforløp på tvers av tjenester, noe som har gitt innsikt i hvor det kan oppstå utfordringer i overgangene. Dessuten har kulturkompetanse vært et eget fokusområde, særlig i samiske og kvenske områder.

– Studentene trenger veiledning for å forstå hvordan historien påvirker pasientene i dag. Det er en del av kompetansen som kreves i nord, sier hun.

Arbeidet er gjort i tett samarbeid med kommunene, og modellene er justert etter hver praksisperiode.

– Vi kan ikke komme med ferdige løsninger. Kommunene må være medutviklere. Det er deres hverdag som avgjør om noe fungerer, sier Bente Norbye.

HVA: Arktisk Samprax er en samarbeids- og praksismodell utviklet av UiT Norges arktiske universitet i partnerskap med kommuner i Nord-Norge

HVOR: Tromsø, Narvik, Hammerfest, Kåfjord, Sør-Varanger og Senja kommune

HVORDAN:

Kommunene som medutviklere:

- Felles planlegging av læringsutbytte og praksisinnhold
- Samarbeid om veiledningskompetanse
- Felles møteplasser for faglig utvikling

Studenttette praksisplasser:

- Organisering i tospann eller små grupper
- Delte veiledningsressurser
- Felles læringsaktiviteter

Styrket veiledningskompetanse:

- Kurs og kompetanseheving for veiledere
- Faste veiledningsstrukturer
- Tydelig rolleavklaring mellom faglærer og praksisveileder

Digital støtte og fleksible løsninger:

- Digitale veiledningsmøter
- Felles digitale læringsressurser
- Hybrid oppfølging fra UiT

EFFEKT:

- Bedre kvalitet i praksisstudiene
- Økt trygghet hos studentene
- Styrket samarbeid mellom UiT og kommunene

«Lærerne i Finnmark reiser ekstremt mye for å følge opp studenter.
Geografi og klima gjør det nødvendig å tenke nytt om hvordan
veiledning kan organiseres.»

Bente Norbye, Troms Sykepleie Bsc

HVORDAN LYKKES?

- Involver kommunene som aktive medutviklere
- Juster modellene fortløpende
- Bruk studentenes erfaringer systematisk
- Sørg for at veiledere deltar i utviklingsarbeidet
- Tilpass løsningene til lokale forhold
- Del eierskap mellom utdanning og tjeneste

Postadresse:

Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo

Besøksadresse:

Haakon VIIs gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00

E-post: ks@ks.no

ks.no